

**EL LLIBRE
DE LA SETMANA**

Un món riquíssim de realitats mesclades

PERFIL

FRANCESC SERÉS (SAIDÍ, 1972) TORNA A LA NOVEL·LA AMB EL PREMI PROA PER 'LA CASA DE FOC', SITUADA A LA VALL DEL SER. NO PUBLICAVA DES DE 'LA PELL DE LA FRONTERA' (2014) I FEIA GAIREBÉ DUES DÈCADES QUE NO ESCRIVIA UNA NOVEL·LA.

PERE ANTONI PONS

“És el mort més gran que hem tingut. No m’hi cabrà, en una missa, haurem de fer dos enterraments!” La frase la diu un capellà al protagonista i narrador de *La casa de foc*, de Francesc Serés, en referència a un altre dels protagonistes, en Jordi de Can Sol. Com que és la primera frase de la novel·la, el lector pensa que es disposa a llegir una història sobre un personatge *bigger than life* –per dir-ho amb l’expressió anglesa–, que ens és presentat quan ja és mort i del qual es reconstruirà la vida, amb tot el seu arsenal de poder, d’ambicions, de desitjos, de baixes passions, de misèries i de grandeses. I bé, això és així, en part: en Jordi de Can Sol, un saurí amb un do màgic i inexplicable, un home de negocis tèrbol, un patriarca tan ple d’amor com

de ferides i defectes, és més gran que la vida, efectivament, i així ho comprovarem gràcies a la història de prop de sis-cents pàgines que ens explica el narrador.

La qüestió important, tanmateix, és que tot i tothom és més gran que la vida a *La casa de foc*, en el sentit que fins i tot els personatges més petits, insignificants i vulnerables formen part d’un substrat tel·lúric, d’un univers moral, d’un entramat d’històries, d’una teranyina sociològica i d’un paisatge natural que els supera però, alhora, els engrandeix, perquè projecta la seva petitesa, la seva vulnerabilitat i la seva fugacitat sobre un fons de forces portentoses i de veritats (diguem-ne veritats) confuses però perdurables.

És un encert de l’autor, en aquest sentit, haver creat un narrador amb diverses funcions i personalitats dobles. Moralment noble i emocionalment sobri, és un nouvingut amb un passat turbulent que s’instal·la al Sallent de Santa Pau i s’integra dins les dinàmiques humanes de la vall del Ser però que, alhora, mai deixa de ser un foraster a qui la gent tracta amb desdeny i prevenció. Des d’un punt de vista estrictament narratiu, el narrador té un paper actiu i determinant en la novel·la però, sobretot, actua com un dipositar de les històries dels altres i n’inventaria i en canalitza les fetes, els traumes, els dolors, les raons, els temors i l’energia. A més, i això és important, és prou intel·ligent i reflexiu per tenir un sentit racional del pas del temps i de la història però, alhora, com que prové d’un món no urbà, en conserva també una visió violenta i no domesticada, és a dir, la història com una realitat que mai és del tot comprensible, ruda, magmàtica, pura en la seva bestialitat.



LA CASA DE FOC
FRANCESC SERÉS
PROA
591 PÀG. / 20,90 €

El tronc argumental, que es ramifica en un brancom múltiple d’històries i una frondosa galeria de personatges, pot resumir-se de la manera següent. Com que el narrador té la fama de ser un bon professor i de moure’s bé entre alumnes conflictius i situacions problemàtiques, el totpoderós i enigmàtic Jordi de Can Sol li demana –és una petició d’ajuda exigent i amenaçadora– que faci classes de repàs a la seva neta, una noia de tretze anys que s’ha criat en un entorn familiar difícil i que, segons el seu avi, corre el perill d’extraviar-se vitalment per sempre més. Obligat a acceptar l’encàrrec, el narrador acaba establint una relació estreta –intensa, voluble, visceral i psicològicament laberíntica– tant amb en Jordi de Can Sol com amb la seva neta, la Mar, i amb la mare d’aquesta, la Carmina.

A partir dels seus tractes amb la família de Can Sol, el narrador, que relata els fets un cop ja s’han esdevingut i quan ell ja ha deixat de viure a la vall del Ser, reconstrueix un món i una època: un món de realitats mesclades i una època en què el present i els seus drames i les seves passions van carregats amb els drames i les passions de molts passats acumulats, sedimentats. És la principal virtut de la novel·la: la capacitat de Serés per fer conviure la força tel·lúrica de misteris que se’ns escapen amb assumptes tan actuals com l’especulació urbanística, el tràfic de drogues, les lluites i les corrupteles pel poder, la crisi econòmica del 2008 i l’impacte (en doble direcció) de la nova emigració.

Escrita en una prosa consistent però dinàmica, forta però àgil, intel·ligent i vivíssima, *La casa de foc* és una molt bona novel·la. ♦♦

TOTHOM ÉS MÉS GRAN QUE LA VIDA A 'LA CASA DE FOC', PERQUÈ FORMEN PART D'UN SUBSTRAT TEL·LÚRIC, D'UN UNIVERS MORAL, UNA TERANYINA SOCIOLÒGICA



GETTY

“Ser pare per no ser mon pare”

JORDI LLAVINA

Felanitx du una citació inicial de *Life studies*, de Robert Lowell, cap de brot de l’anomenada *poesia confessional*. També

el llibre de Gomila tracta de la memòria: el passat hi és convocat, ple de vida i de sentit, ara ja suportable i perfecte perquè està acabat. La poesia permet de ser-hi sense romandre-hi.

La primera part, un llarg poema en versos heptasíl·labs, construeix el relat ple de detalls d’un jo –el del mateix poeta– en un temps i un espai que ja no hi són: “Soc d’aquí, però d’enlloc / perquè he volgut formar part, / bocaterrosa, orb, mut, / d’un indret que no existeix, / que només és pura absència”. L’indret, però, es fa rediui per

mor de les paraules i gràcies a aquest retorn a l’edat formativa dels quinze anys. L’“ansia del desig” cueja, febril, com també el desvetllament de la consciència de l’art. Les imatges, ben travades, van recuperant alguns personatges familiars que conviuen amb Miquel Bauçà –l’home que “cava sota la rulot”– o amb Miquel Barceló i Basquià, que “sotgen blaus / que ennegriran els seus quadres”. Els entra-i-surts del Port, els vaivens morals de l’adolescència, la mar ubiqua (la mar color de cobertes del llibre), les referències musicals de la primèria dels noranta “i quilograms de nostàlgia / estotjada als

carrerons”. Gomila sembla refractari a la metàfora, al vers d’art major i a la pirotècnia verbal: el poema compon una veu discreta, segura, que no assaja la catarsi. Fins i tot el mal avany de l’aparició d’un “vellard arrugat” tira avall sense dramatismes.



MANOLO GARCÍA

La segona part, composta de poesies molt més curtes, se centra en l’altre –més d’un: la dona, els fills–: “Escriure sense un tu / és ser una flor sola / en un jardí tancat”.

Fins i tot quan és el jo qui parla sense embuts, l’objecte és un altre, com passa en la breu i demolidora *No*: “Soc fill del rebuig, / d’un poble que no és el meu, / d’un pare sal-



FELANITX
ANDREU GOMILA
EDICIONS 62
64 PÀG. / 15,50 €

vatge, / d’un país imaginari, / de l’amor que fuig”. Versos que es poden relacionar amb els d’*Indiferència*, que acaba amb aquesta fuetada: “Ser pare per no ser mon pare”. En la reescriptura d’*El dia de les ànimes (Allerseelen)*, de Paul Celan, l’ham que simbolitza la ferida en els versos d’aquest sembla més aviat un ancoratge en la memòria en els del mallorquí, perquè “té gust de pinassa i cel” (Gomila és més audenià que celanià, com demostra a *Res*). Hi ha aquest neguit per transcendir el jo, sovint reconeixent-se havent reconegut, primer, l’altre: “Ser en uns ulls que miren / perquè tu has mirat”. Una mica abans havíem llegit aquesta bella declaració: “Si encara quan et mir als ulls / tot pareix possible, tangible, / real, és perquè tu em mires”. ♦♦